

Workshop på FKF-dagen den 8. januar 2011
v. Carsten Hjorth Pedersen, daglig leder af Kristent Pædagogisk Institut,
www.kpi.dk og www.katekismusprojekt.dk

Fagsyn på en kristen friskole

Forhistorien

Generelt er friheden blevet mindre. Fra ”står mål med” til ”frihed, men med afsæt i Folkeskolen” til ”tættest muligt på Folkeskolen”.

Nu går vi ind i en fjerde fase, hvor der ikke skal udvikles egne planer, men *korte fag-beskrivelser, som ligger ved siden af Folkeskolens og tolker disse.*

Kristendomsfaget har Birgitte Kjær taget sig af med *Undervisning i kristendom, FKF 2010..*

Hvad er en kristen skole?

- En kristen skole har et dobbelt formål: For menneskelivet og for kristenlivet.
- Anerkendelsen af Gud som skaber og opretholder er det udgangspunkt, vi har valgt for vores skoles almene fag!

”Formidling af kundskaber, færdigheder og holdninger kan aldrig forgå værdineutralt eller fuldstændig objektivt. Men en undervisning, som prøver at beskytte eleverne mod sagligt begrundede synspunkter, som afviger fra skolens egne, fremmer ikke målet for undervisningen på en kristen skole. Det er et hovedmål at give eleverne kundskab om og indsigt i forskellige alternative synsmåder som grundlag for at foretage selvstændige vurderinger og danne begrundede opfattelser.” (Omtrentligt citat fra ”Høy Standard”, Adventistsamfundet i Norge)

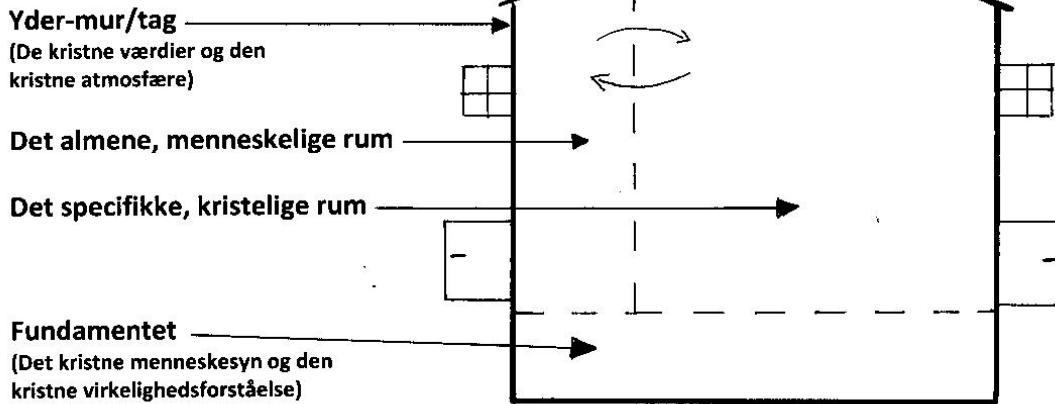
- Vi vil lukke alle sagligt betingede synspunkter ind på vores skole – også selv om vi er rivende uenige – for at lade eleverne møde dem og give dem hjælp til at se dem i gudstroens lys.
- Vi har en alternativ virkelighedsforståelse og et alternativt menneskesyn, som vi vil formidle til eleverne! Men *harmoni* hører evigheden til. Hvad vi bør sætte som mål for (skole)livet her og nu er *spændingsfyldt tilnærmet balance*.
- Der bruges ikke særlige lærebøger i stor udstrækning, så meget desto vigtigere er læreren!

De almene fag

De almene fag, hvortil jeg regner alle andre fag end kristendomskundskab, fylder langt mest på skemaet. Hvert af disse fag formidler en virkelighedsforståelse. Det gør de, hvad enten vi er os det bevidst eller ej. Absolut neutralitet findes ikke.

Et kristent skolehus

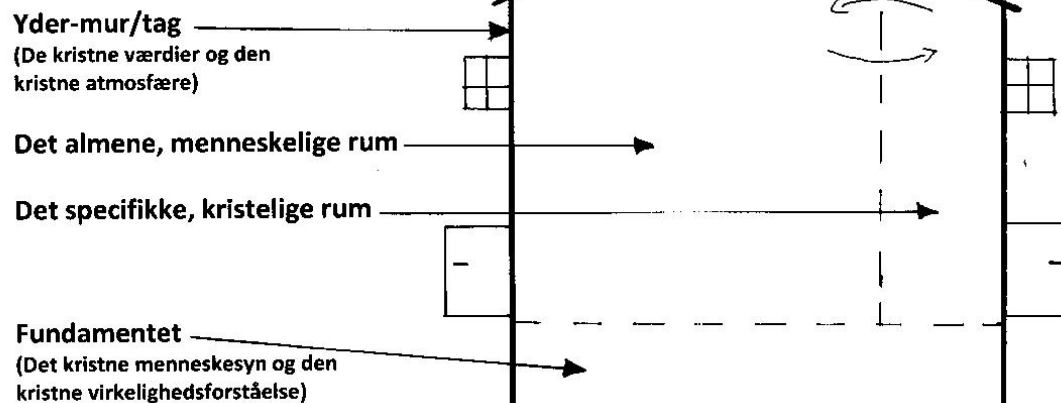
Kvalitativt (betydning)

I husets rum leves skolelivet, som hviler på fundamentet og gives rammer af ydermur/tag. Og huset har døre og vinduer til verden uden for skolen.

Et kristent skolehus

Kvantitativt (antal minutter)

I husets rum leves skolelivet, som hviler på fundamentet og gives rammer af ydermur/tag. Og huset har døre og vinduer til verden uden for skolen.

To grøfter: 1) Fundament og ydervægge/tag betyder intet for de almene fag. 2) Fundament og ydervægge/tag styrer helt de almene fag.

1. De almene fag tjener overvejende Guds opretholdende gerning i verden.
2. Et kristent menneskesyn giver få – men vigtige – pejlemærker for nogle dimensioner i nogle af de almene fag.
3. Et kristent menneskesyn giver få – men vigtige – pejlemærker for, hvad en kristen skole skal søge at dæmme op for.
4. Et kristent menneskesyn giver stor frihed for vores fornuft, fantasi, indlevelse og skønsomhed i de almene fag.
5. Et kristent menneskesyn befrier fra pædagogisk og didaktisk perfektionisme og overdrevne forventninger til undervisning.

Dansk

Gud har givet mennesker sprogets gave og opgave!

Det er en kristen sandhed. Hvad betyder den for danskundervisningen – hvis den betyder noget?

Fra FKF's læreplan 2006:

Formålet med undervisningen i dansk er at fremme elevernes oplevelse af sproget som en kilde til udvikling af personlig og kulturel identitet, der bygger på æstetisk, etisk og historisk forståelse **samt kendskab til den kristne kulturarv.**

”Samt kendskab til den kristne kulturarv”: Tilføjelsen understreger betydningen af den kristne kulturarv som en byggesten for den personlige og kulturelle identitet. Desuden giver tilføjelsen et afsæt for at undervise i litteratur, som tager sit udgangspunkt i dette. Herigennem kan undervisningen præsentere eleverne for litteratur som giver den enkelte mulighed for en kristen eksistentiel bevidstgørelse. Tilføjelsen understreger danskfaget som et dannelsesfag.

Stk. 2. Undervisningen skal fremme elevernes lyst* til at bruge sproget personligt og alsidigt i samspil med andre. Eleverne skal styrke deres bevidsthed om sproget og udvikle en åben og analytisk indstilling til deres egen tids og andre perioders udtryksformer. De skal opnå udtryks- og læseglæde og øge deres indlevelse og indsigt i litteratur og anden fiktion. **Formålet med undervisningen er, at eleverne får mulighed for at kunne vurdere, tage stilling og handle på baggrund heraf.****

** Vi fremmer gerne elevernes lyst, men undervisningen skal ikke nødvendigvis bygge på lystprincippet, da nogle elementer kan være trivielle og opleves kedelige – alle skal lære grammatik, retstavning eller.. Derfor kunne formuleringen også være: ”Undervisningen skal opmuntre eleverne til at bruge sproget personligt og alsidigt...” Vi anbefaler at fastholde formuleringen, da det positivt forstået er et vigtigt element i indlæringen.*

*** Tilføjelsen skyldes, at beskrivelsen efter udvalgets mening mangler et formål, som giver den enkelte elev kompetencer, så de kan handle og tage del i samfundet. Denne dimension findes i folkeskolens formålsparagraf, men da et overordnet formål er meget kort formuleret på kristne skoler, er der behov for denne dimension i fagformålet i et dannelsesfag.*

Stk. 3. Undervisningen skal give eleverne adgang til det nordiske sprog- og kulturfællesskab.

Dette stk. 3 giver det nordiske sprog- og kulturfællesskab stor synlighed i fagformålet i en tid med tiltagende globalisering. Udvalget finder, at folkeskolens fagformål på dette område kalder på en revision, men da læseplansarbejdet tager afsæt i så vidt muligt at fastholde folkeskolens formuleringer, fastholdes formuleringen her.

Undervisningen er baseret på et kristent menneskesyn.

Udvalgene mener, det er vigtigt at fastslå, at undervisningen på en kristen skole tager afsæt i skolens grundlag. Som kristen skole er et kristent menneskesyn udgangspunktet for hele skolen virke og for mødet med den enkelte elev. Da dansk er et dannelsesfag, skal denne dimension nævnes i fagformålet, bl.a. fordi ikke alle skoler har en formålsparagraf, som kan sammenlignes med folkeskolens. Sætningen tilføjes ikke som et stykke 4, da det ikke er en formålsformulering, men en formulering af grundlaget for danskundervisningen.

Der har været overvejet alternative formuleringer som: ”Grundlaget for undervisningen er respekt for et kristent menneskesyn” eller ”tager afsæt i” eller ”Undervisningen skal sigte imod, at eleverne får perspektiver til erkendelse af deres egen og andre menneskers situation i en gudskabt verden”. Mulighederne er mange for at formulere grundlaget for undervisningen i danskfaget!

To andre formålsformuleringer, der lægger sig tæt op ad *Fælles mål (2006)*:

- Formålet med undervisningen i dansk er at fremme elevernes oplevelse af sproget som en kilde til udvikling af personlig og kulturel identitet, der bygger på æstetisk, etisk, historisk og kristen forståelse, jf. skolens grundlag og formål.
- Formålet med undervisningen i dansk er at udvikle elevernes sproglige færdigheder til gavn for deres medmennesker og til oplevelse af sproget som en kilde til udvikling af personlig og kulturel identitet.

Xkøbing Kristne Friskole følger *Fællesmål (2006)* med følgende bemærkninger:

Undervisningen i dansk skal bidrage til at give eleverne kundskaber om og forståelse for

- det danske samfund og den danske kultur,
- hvordan kristendommen har påvirket os,
- andre samfund og kulturer

Faget skal desuden stimulere til lokalt og globalt ansvar og næstekærlighed.

Faget skal lægge vægt på at udvikle elevernes:

- kritiske stillingtagen til kulturelle og mediemæssige udtryk ud fra skolens kristne grundlag,
- forståelse for at alle tekster og al kommunikation er udtryksmidler, som både reflekterer og påvirker vores holdninger.

Indholdsmæssigt følger skolen hovedsagelig *Fællesmål (2006)*, men dansklæreren har frihed til at prioritere tekster, som skønnes særlig relevante i forhold til skolens kristne grundlag.

Matematik

Set i kristen optik er matematik en del af Guds forunderlige skaberværk. I modsætning til biologi, geografi, som de første mennesker kunne se, så kunne matematikken ikke ses fra starten af. Men den lå der latent. Opdragelsen heraf lod Gud være menneskets. Men det er hans verden, vi går på opdagelse i – også i matematikkens abstrakte og konkrete virkelighed.

Eksisterede primtallene før menneskene???

Fra læseplanarbejdet 1998:

Formålet med undervisningen i matematik er, at eleverne bliver i stand til at forstå og anvende matematik i sammenhænge der vedrører deres dagligliv, samfundsliv og naturforhold, og fremme deres evner til at anvende et logisk-formelt sprog, som et væsentligt redskab i forvaltningen af skaberværket og i varetagelsen af kulturopgaven.

Stk. 2. Ud fra egne forudsætninger skal eleverne konkret tilegne sig færdigheder, matematisk viden (kundskaber) og opnå fortrolighed med matematikkens sprog og begreber. Gennem dette skal den enkelte elev opnå et handleberedskab over for matematiske problemstillinger, og derved være i stand til at analysere, beskrive og løse praktiske problemer. De skal kunne benytte ræsonnementer og give faglige begrundelser for de fundne løsninger.

Stk. 3. Matematikundervisningen anses for at have en dannelsesmæssig opgave med henblik på at give eleverne redskaber til at erkende, vurdere, argumentere, tage ansvar, øve indflydelse, og styrke evnen til samarbejde. Undervisningen skal give eleverne mulighed for indlevelse og fremme deres fantasi og nysgerrighed.

Stk. 4. Arbejdet med matematik må foregå både selvstændigt og i fællesskab, og undervisningen tilrettelægges sådan, at den tilgodeser både fagets mundtlige og skriftlige aspekt.

Xkøbing Kristne Friskole følger Fællesmål (2006) med følgende bemærkninger:

Undervisningen i matematik skal bidrage til at vække eleverne refleksion og forundring over matematikkens sprog.

Undervisning skal desuden i sit valg af eksempler etc. søge at integrere den bibelske forvaltertanke på en naturlig måde, fx vedr. tid, evner, ejendom, penge, natur og kultur.

Engelsk / fremmedsprog

Sprog er et socialt fænomen. Det er kommunikation, som altid finder sted i relationer. Det er vigtigt at lære fremmedsprog for at kunne lære relationskompetence.

Sproget – det gælder også fremmedsprog – er dybest set et redskab til gavn og glæde for andre mennesker.

Hvilken *livsstil* afspejler lærebogsmaterialet?

Hvilken *virkelighedsforståelse* afspejler lærebogsmaterialet?

Give – også – eleverne sprog, der drejer sig om tilgivelse, omsorg, hjælp, opmuntring, taknemmelighed.

”You never teach ONLY in English. We are also teaching CULTURE in the classroom.”

Xkøbing Kristne Friskole følger Fællesmål (2006) med følgende bemærkninger:

Undervisningen i engelsk, tysk og fransk skal bidrage til at

- give eleverne kundskaber om og forståelse for det værdifulde i andre landes sproglige, kulturelle og religiøse traditioner samt kritisk sans i forhold til samme,
- stimulere eleverne til at benytte sprog- og kulturkundskaber, så de kan tage og holde kontakt med mennesker i sprogområdet

Indholdsmæssigt følger skolen hovedsagelig *Fællesmål (2006)*, men fremmedsprogs-læreren har frihed til at prioritere tekster, som skønnes særlig relevante i forhold til skolens kristne grundlag.

Fra FKF's læreplan 2006:

Formålet med undervisningen i engelsk er, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, således at de kan forstå talt og skrevet engelsk og kan udtrykke sig mundtligt og skriftligt. Undervisningen skal samtidig udvikle elevernes bevidsthed om engelsk sprog og sprogbrug samt om sprogtilegnelse.

Stk. 2. Undervisningen skal skabe rammer for oplevelse, indsigt og samarbejde samt styrke elevernes aktive medvirken. Herved skal undervisningen bidrage til, at eleverne bevarer lysten til at beskæftige sig med sprog og kultur til fremme af deres videre udvikling.

Stk. 3. Undervisningen skal give eleverne indsigt i kultur- og samfundsforhold i engelsktalende lande og derved styrke deres internationale forståelse og forståelse af egen kultur. **Eleverne får herigennem mulighed for at lære at forstå mennesket som unikt og ligeværdigt med kulturelle og etniske forskelle.**

"Eleverne får... etniske forskelle": Hermed bidrager engelskundervisningen til at synliggøre, at mennesker er skabt ligeværdige af Gud, og den fremmer en tværkulturel, mellem menneskelig forståelse.

Naturfag (natur/teknik, fysik, biologi, geografi)

Naturvidenskaben og de bibelske udsagn må godt stritte lidt i hver sin retning.

Naturvidenskaben har sin berettigelse, dersom den holder sig det, den positivt kan afdækkes. Men når den vil svare på mere omfattende livsspørgsmål som *hvor kommer vi fra, hvorfor lever vi, hvad er meningen med livet, hvor går vi hen?* er den ikke mere berettiget til at svare end al anden religion og filosofi.

Xkøbing Kristne Friskole følger Fællesmål (2006) med følgende bemærkninger:

Undervisningen tager udgangspunkt i, at naturen er skabt og opretholdt af Gud, og den tager sigte på at stimulere elevernes evne til at have en undrende og spørgende holdning til naturen og naturlovene.

Der lægges især vægt på at give eleverne:

- indsigt i naturvidenskabers mange muligheder og få begrænsninger,
- viden om og forståelse for såvel evolutionslæren som de kritiske argumenter imod den,
- forståelse for mennesket som en del af naturen, men alligevel forskellig fra den,
- forståelse for deres ansvar for egen krop og sundhed.

Fra læseplanarbejdet 1998:

Grundlag

Gud har skabt verden. Den har stor værdi - både egenverdi og brugsværdi, men den er ikke guddommelig. Gud opretholder verden. Mennesket er skabt med legeme, sjæl og ånd. Mennesket er unikt, og er hverken maskine eller dyr, men heller ikke guddommeligt. Gud har sat mennesket til at forvalte hans skaberværk. Vi skal "dyrke og vogte". Det betyder et ja til naturansvarlighed og et nej til såvel naturdyrkelse som naturudbytning. Mennesket er faldet i synd med alt, hvad det betyder af ansvarsforskydning og egoisme. Også skaberværket er mærket af syndefaldet.

Formålet med naturfag er at skabe undren over og indsigt i Guds skaberværk. Undervisningen skal give eleverne mulighed for at tilegne sig viden om og indsigt i naturens og teknikkens verden.

Stk.2. Undervisningen skal medvirke til, at eleverne får forståelse for samspillet mellem menneske og natur samt forarbejdning både i deres eget og i andre samfund. Undervisningen skal fremme ansvarlighed overfor skaberværket som baggrund for engagement og handling.

Stk.3. Elevernes iagttagelser og eksperimenter skal medvirke til, at de udvikler praktiske færdigheder, kreativitet og evne til at samarbejde. Undervisningen skal vedligeholde og fremme elevernes glæde ved at beskæftige sig med natur, teknik, livsbetingelser og levevilkår samt deres lyst til at stille spørgsmål og lave undersøgelser. Der skal være tid og rum til fordybelse og fascination.

Musik

De kunstneriske og håndværksmæssige fags udtryksmidler kan kommunikere på andre – og nogle gange stærkere – måder end ordene. De taler – ofte uden om fornuften – til vores følelser og intuition. Til gengæld er deres sprog også mindre præcist eller mere tolkbart end ordene, som fortsat er menneskets primære kommunikations-middel.

Kunstneriske og håndværksmæssige udtryk har i høj grad det vidunderlige ved sig, at de glæder eller udfordrer såvel afsender som modtager. Musiker såvel som tilhører.

Adventisterne skriver i deres fagbeskrivelse:

”Musikfaget skal reflektere de kristne værdier og grundholdninger. Gennem oplæring og musikalske aktiviteter skal faget være med til at bygge kristen identitet og kristne værdier hos eleverne. (...) Vi vil derfor:

- Udvikle sammenhold og glæde ved at gøre tjeneste for andre gennem optræden i skolens nærmiljø.
- Lægge vægt på, at musik er en udtryksform egnet til kommunikation mellem Gud og mennesker og gøre tilbedelsen gennem sang og musik til en naturlig del af undervisningen.
- Udvikle elevernes evne til selv at vurdere kvaliteten og værdien af forskellige former for musik og diskutere sangtekster ud fra de kristne grundværdier.
- Lade eleverne erfare og få kundskab om, at musik taler til menneskers følelser og opleves individuelt, og ud fra dette udvikle tolerance og respekt for hverandres personlige forskelle og overbevisninger.
- Give eleverne kendskab til udviklingen af kristen musik gennem historien, fra bibelsk tid og frem til kristen samtidsmusik.